

vsak mali vinogradnik s svojim vinom bolje ravnati kakor pri nas največi vinorejci, naj se mi to ne zameri. Ne tajim, da bi tudi pri nas ne bilo umnih mož, ki dobro znajo vina delati, to je, ki razumejo kletarstvo (Kellerwirthschaft), al le malo je taci. Saj mi tega ne bo nihče podrl, da bodo pri nas tako na debelo pridelana vina še le tačas kupca v tujih deželah dobila, ako po snažnem in vrlem ravnanji pridemo do tega, da dobó naša vina popolnoma čist in nepoblojen naturen okus, in da se obdržé stanovitna. Že po okusu vinskem se spozná, kako se je z njim ravnalo; ker vina avstrijskih deželá večidel na nek neprijeten okus cikajo, je to znamenje, da v teh deželah še ne znajo vin popolnoma dobro narejati. Dokler vina pravilnega ravnanja ali, kakor Vrtovec pravi, umnega narejanja ne dobijo, jih tujci ne bojo nikoli veliko obrajtali, ker so le vin s prijetnim in popolnoma čistim okusom vajeni.

Drugi vzrok, da naših avstrijskih vin v tujih deželah veliko ne obrajtajo, je pa ta, ker naši vinski trgovci večidel niso pošteni. Le preveč je pri nas brezvestnih in goljufnih vinskih trgovcev, ki dobra vina poblodijo in s slabim zalivajo, s cukrom mešajo itd., in tako v tuje kraje pošiljajo, da ene krajcarje več za-nj dobé, pa ne pomislijo, da po takem ravnanji pridejo naša vina ob dobro imé, dežele potem ne spečajo lahko svojih vinskih pridelkov, in vinsko kupčijstvo pride ob zaupanje in kredit. Res, treba bi bilo, da bi se na korist domačemu vinarstvu ostro na pete stopilo tacemu ravnanju, po katerem se kazí domači pridelek in škoda dela vsej deželi. Ako bi tako sleparstvo samo na škodo bilo tacemu, ki se s tem pečá, naj bi že bilo; al tako po taci sleparjih škodo trpí vsa dežela!

(Dalje prihodnjič.)

Gospodarske skušnje.

* Zakaj oves tako dobro tekne konjem? Dr. Nessler v „Wochenbl. des Badn. land. V.“ pravi, da tega še nihče ne vé prav za gotovo; to pa je vendar dognano, da tolša ali mast, ki je oves veliko v sebi ima, veliko k tečnosti njegovi pripomore. Ako piča, ki ima skroba ali štirke v sebi, ima primerno mero tolše, jo želodec lože prekuha. 90 funtov ječmena in 10 funtov lanéne moke skupaj imajo še le toliko tolše kot 100 funtov ovsa. Zato v nekterih krajih nekoliko lanéne moke konjski klaji pridevajo, kadar jim ovsa celó nič ali le málo dajó.

* Da kopito (rog) konjem bolje raste, priporoča se mazílo španjskih muh (Canthariden-salbe). Dr. Bugniel je pri konji, čegar kopita so imela tanke stranske stene, vsacih 14 dni vribal imenovanega mazíla v krono (venec) kopitno in je to ponovil 5 do 6krat; rog je začel debelejši prihajati od zgoraj doli; tudi pri kopitnih razpokah, pri suhih in krhkih in pri stisnjenih kopitih je to z dobrim vspehom skušal; pri stisnjenih (ozkih) kopitih je zraven tega še podolgama v rog zarezal naredil in mazílo španjskih muh na stransko kopitno steno namazal.

Slovensko slovstvo.

Oznaniło.

Obljubil sem v sestavku, kterega sem v 42. listu „Novic“ priobčil o „vinski ludri s sladkorjem“, da bom prihodnje razvijanje in lastnosti te pijače našim vinorejcem naznanil. Slavni odbor družbe sv. Mohora je rokopies moj „Umni vinorejec“, ki bo 6½ tiskanih pôl obsegal, radostno blagovolil sprejeti, da ga prihodnje leto svojim družnikom razpošlje. Naznanjam toraj vsem

vinorejcem, naj bi se blagovoljno vvrstili v družbo sv. Mohora, od ktere sprejemši „Umnega vinorejca“ se lahko popolnoma prepričajo razvijanja, lastnosti itd. te pijače. In tako spolnim s tem svojo obljubo, in ostanem mož beseda, kar mi je najdraže.

Pri Negovi 26. oktobra 1866.

Francišek Jančar, kaplan.

Národno-politične stvari.

Pomagajmo si sami k ravnopravnosti.

Ne vem, če se je o kateri reči na Slovenskem že toliko govorilo in pisalo, kot o ravnopravnosti. Že leta in leta se o njej piše po knjigah in časnikih, pomenkuje v domorodnih shodih in društvih, napija v veselih tovaršijah. Če se pa ozremo v djansko življenje, vidimo pred seboj še debelo temo, v kateri se od ravnopravnosti le sém ter tje nekaj malo zori.

Kako je vendar to, da v tej reči, za katero se že toliko let poganjajo in potezajo rodoljubi, ni napredka; da pri tolikem delu in trudu ni primernega sadú?

Da ne bom obširen, naravnost rečem, da prvi in glavni krivec temu je vlada.

Ne more se sicer reči, da bi bila ona ravnopravnosti načelo kedaj očitno tajila; temveč ga je, posebno v pravstvenem oziru, že za absolutne dôbe večkrat prav razločno pripoznavala. Tako na pr. vелеva občni sodni red 1781. leta v §. 13., da ima strankam in njihovim zastopnikom rabiti jezik, ki je v deželi navaden; in v §. 165., da se ima to, kar priča pové, kolikor mogoče zapisati z njenimi lastnimi besedami. Leta 1848. in 1849. bila je ravnopravnost vseh narodov večkrat sè samega prestola slovesno oklicana. Tedanja oktrovana ustava z deželnimi redi imela je posebno, razločno naredbo zastran ravnopravnosti. Red kazenske pravde leta 1853. zapoveduje v §. 123. in 184. jasno in naročito, da naj se vsaka izreka v zapisnik zapiše v tistem jeziku, kterega priča ali obdolženec govori. Če ta ne razume sodnega jezika, naj se zapiše vsaka izreka v njegovem in v sodnem jeziku. To je jasna, po vladarju samem dana, doslej nepreklicana in nespremenjena postava. Od leta 1860. sem so se nam spet zastran ravnopravnosti prav lepe obljube delale. Schmerlingova okrožnica do državnih namestnikov, potem prestolni ogovor 1861. leta, in spet okrožnica sedanjega državnega ministra, vsa ta pisma imajo toliko lepih besed o narodni ravnopravnosti, da je kaj. Če pa pogledamo v djansko življenje, od vsega tega vidimo celó celó malo resnice.

Strašne nevihte so zadevale v tem časi državo; do dna omajano se je treslo državno poslopje; sisteme so se preminjale in ž njimi ministri; skoraj vse razmere v državnem in društvenem življenji so se predrugačile, le toliko zaželjeno solnce ravnopravnosti ni zasijalo v naše šole in urade; kajti nemškutarski voziček je škripal in škriplje še dandanašnji naprej po svojih starih kolesnicah. Temu se nimamo čuditi. Vladino mišljenje in delovanje do Šadovske bitve je tiščalo najbolj le v véliko Nemčijo. A to so uradniki dobro vedeli ter delali po starem kopitu, če tudi so se rodoljubi sklicavali na vladne obete; večina njih so bili očitni ali skrivni nasprotniki; tisti pa, ki so imeli srce za narod in pravico, ti si nekaj niso upali pred vlado in svojimi načelniki, nekaj se jim je pa tudi ali naravnost prepovedovalo, ali saj z dosti razumljivimi pomigljeji odsvetovalo. Tako višji in stareji niso hoteli, nižji in mlajši niso smeli, in ostajalo je zmerom vse pri starem.

Ali če po eni plati poglavitni del krivice, da se je obetana ravnopravnost doslej tako ubogo malo uresni-